

Fenntartható városi mobilitási tervek

A módszertan alkalmazási lehetőségei

EMH konferencia, Kecskemét, 2012.05.24.

Gertheis Antal
Városkutatás Kft.

A prezentáció a Rupprecht Consult anyagainak felhasználásával készült

A fenntartható városi mobilitás-tervezés Uniós szakpolitikai háttere

A fenntartható városi mobilitási tervek európai szinten is egyre nagyobb jelentőséget nyernek

- **A városi mobilitás cselekvési terve** (Európai Bizottság, 2009): a fenntartható városi mobilitási tervek elterjedésének ösztönzése
- Az Európai Unió Tanácsának véleménye (2010)
- 2011-es Fehér Könyv (2.3. pont. 31.: Városi mobilitási tervek)
  - **Városi mobilitási tervek esetleges kötelezővé tétele** bizonyos méretű városok esetében (uniós iránymutatásoknak megfelelő tartalommal)
  - A regionális fejlesztési és kohéziós alapok **támogatásainak feltétele lehet** a városi mobilitás fenntarthatóságának igazolása
  - **Európai támogatási keret létrehozása** a fenntartható városi mobilitási tervek végrehajtásának segítésére

A fenntartható városi mobilitási terv módszertanának létrejötte

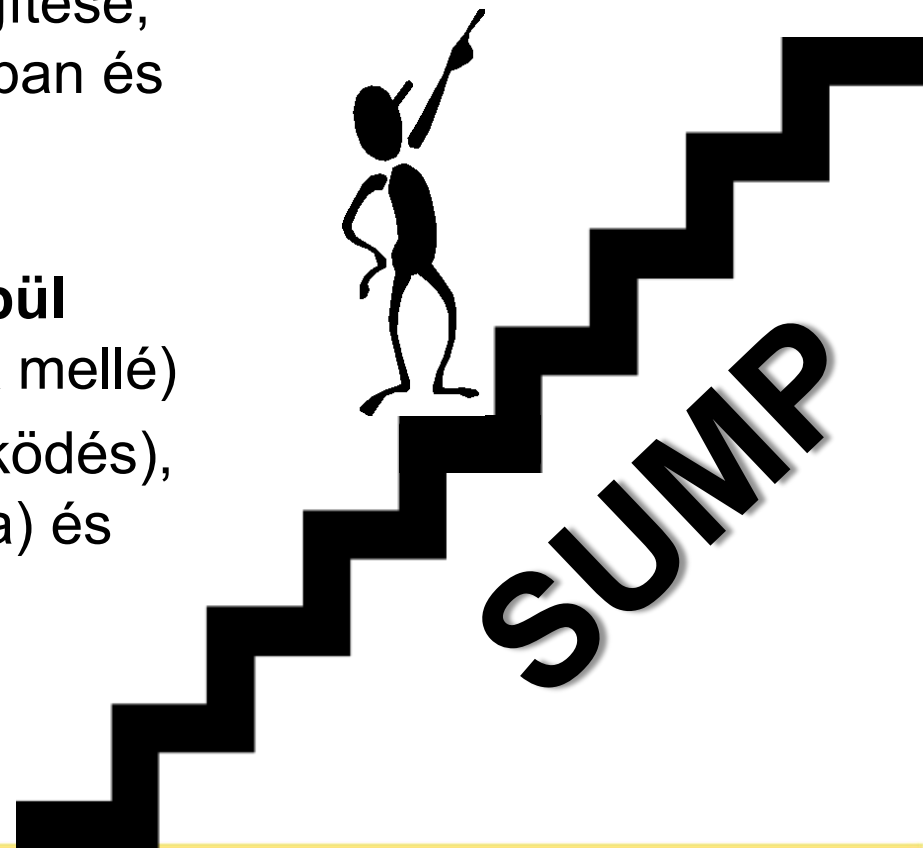

- **Meglévő európai gyakorlatok értékelése, összegzése** az ELTIS+ program keretében
- **Módszertani útmutató (guidebook) kidolgozása és elérhetővé tétele** – www.mobilityplans.eu
- A módszertan **szemináriumokon való ismertetése** valamennyi EU-tagországban
  - A projekt magyarországi szakmai partnere a Városkutatás Kft.
  - 2012. március 29. Szentendre: az SUMP tervezési módszertan bemutató konferenciája
  - 2012: szakmai, gyakorlati szeminárium a tervezési módszertan részletesebb megismertetésére

A fenntartható városi mobilitási terv (SUMP)

- Stratégiai terv, **tervezési kultúra és gyakorlat**, tervezési módszer
- A valós mobilitási igények kielégítése, az életminőség javítása a városban és környékén –
„emberközpontú tervezés”
- A **meglévő jó gyakorlatokra épül** (nem egy újabb terv a meglévők mellé)
- Alapja az **integráció** (együttműködés), a **részvétel** (érintettek bevonása) és az **értékelés**

A fenntartható városi mobilitási terv célja

A fenntartható városi mobilitási terv célja, hogy **fenntartható városi közlekedési rendszer** jöjjön létre:

- a munkahelyek és szolgáltatások **jobb elérhetőségének** biztosításával;
- a **közlekedésbiztonság** fokozásával;
- a **környezetszennyezés**, az **üvegházgáz- kibocsátás** és az **energiafogyasztás** csökkentésével;
- az áru- és személyszállítás **hatékonyságának** és **költséghatékonyságának** növelésével; valamint
- **vonzóbb és jobb minőségű városi környezet** kialakításával.

A fenntartható városi mobilitás-tervezés jellemzői

- **Valamennyi érintett aktív bevonása** a tervezési folyamatba –
  - erősíti a terv elfogadottságát és támogatottságát
- A **fenntarthatóság** iránti elkötelezettség: társadalmi igazságosság, környezetminőség és gazdasági fejlődés egyensúlya
- Integrált, **határokon és hatáskörökön felülemelkedő** szemléletmód:
  - **Szakpolitikákon, ágazatokon** átívelő tervezés
  - **Közigazgatási szintek** (kerület, település, megye, állam, EU) közötti együttműködés
  - **Szomszédos települések, kerületek** közötti együttműködés
- Világos jövőkép, **konkrét, mérhető célok**
- Valós **költségek és hasznok vizsgálata**, társadalmi szinten is; externális költségek internalizálása
- A terv teljes **életciklusának** végiggondolása a stratégiaalkotástól a tervezésen át a megvalósításig

SUSTAINABLE
URBAN MOBILITY
PLANS

A fenntartható városi mobilitási terv élelciklusa

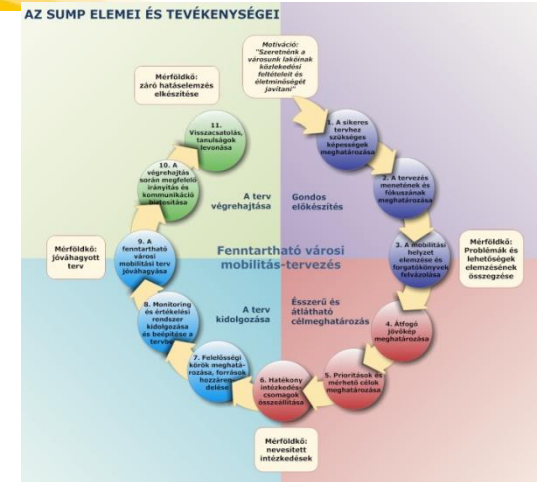
A fenntartható városi mobilitási terv életciklusa

- **A teljes tervezési folyamat négy fő szakaszból áll:**

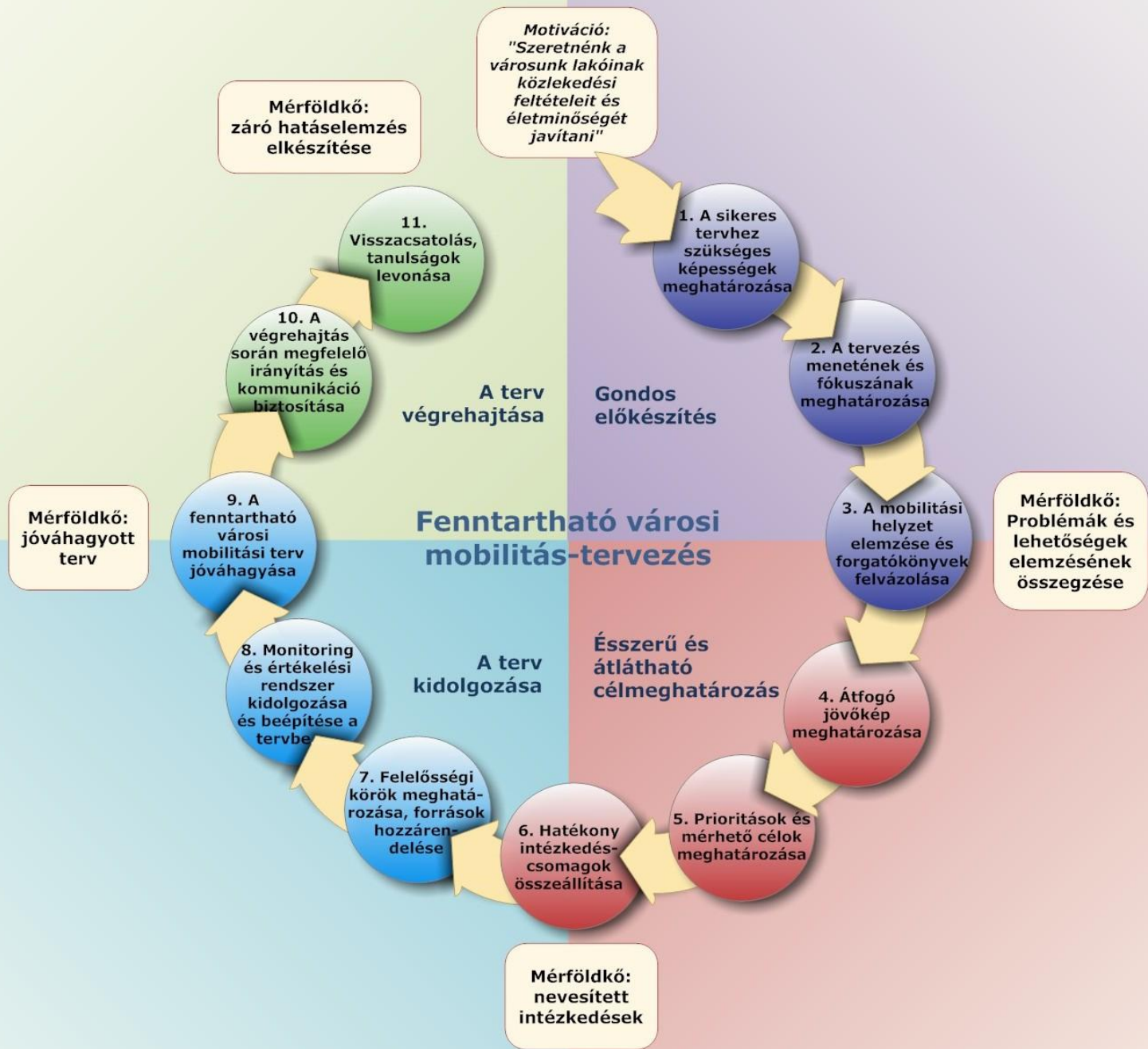
- I. A tervezési folyamat gondos előkészítése
- II. Ésszerű és átlátható célmeghatározás
- III. A terv kidolgozása
- IV. A terv végrehajtása

- **Az ELTISplus projekt keretében kidolgozott irányelvek ezt 11 elemre (fő lépésre) és 32 tevékenységre (részletesen meghatározott feladatra) bontják tovább**
- Az tervezési folyamat elemei és tevékenységei **inkább logikai, mint időrendi sorrendet jelentenek** – vannak időbeli kötöttségek, de a tevékenységek részben párhuzamosan futnak

AZ SUMP ELEMEI ÉS TEVÉKENYSÉGEI

I. szakasz: gondos előkészítés

Motiváció:

„Szeretnénk a városunk lakóinak közlekedési feltételeit és életminőségét javítani”

→ Nélkülözhetetlen a fenntarthatóság iránti elkötelezettség!

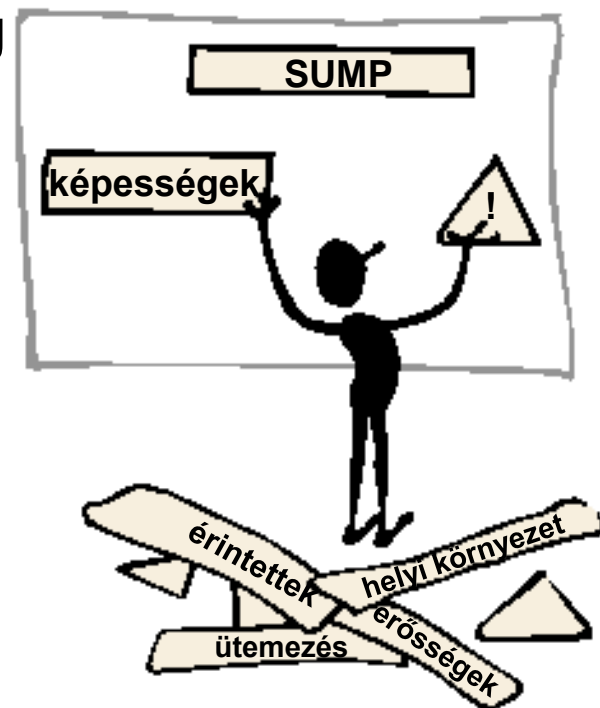

I. szakasz: gondos előkészítés

1. A fenntartható városi mobilitási terv **sikeres elkészítéséhez szükséges képességek meghatározása**

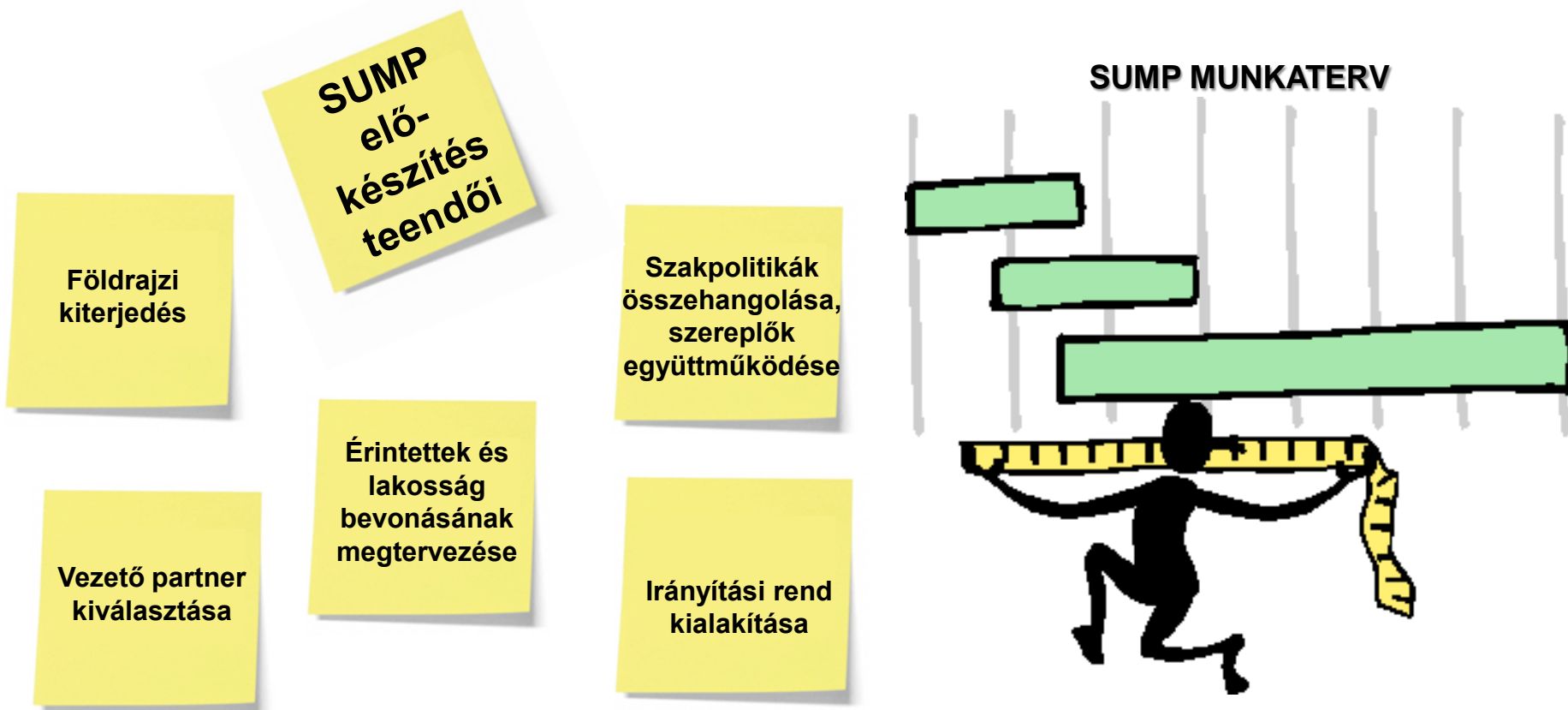
- Fenntartható mobilitás iránti elkötelezettség
- Hazai keretek, viszonyok
- Rendelkezésre álló belső erőforrások, képességek
- Kulcsszereplők és érintettek

→ ambiciózus, de egyben reális célok meghatározása

I. szakasz: gondos előkészítés

2. A tervezés menetének és fókuszának meghatározása

I. szakasz: gondos előkészítés

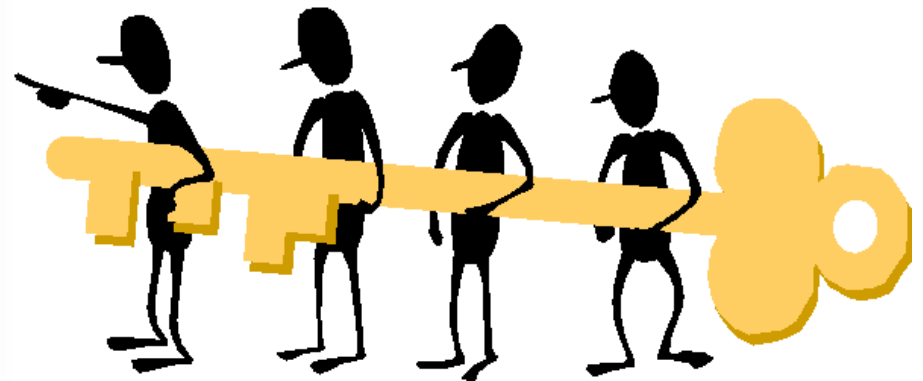
3. A mobilitási helyzet elemzése és forgatókönyvek felvázolása

Mérföldkő: Problémák és lehetőségek elemzésének összegzése

II. szakasz: ésszerű és átlátható célmeghatározás

4. Átfogó jövőkép meghatározása a közlekedésben és azon túlmutatóan – milyen legyen a városunk 20 év múlva?

II. szakasz: egyszerű és átlátható célmeghatározás

SUSTAINABLE
URBAN MOBILITY
PLANS

5. Prioritások és mérhető célok meghatározása

II. szakasz: egyszerű és átlátható célmeghatározás

6. A célok elérését segítő, **hatékony intézkedéscsomagok** összeállítása

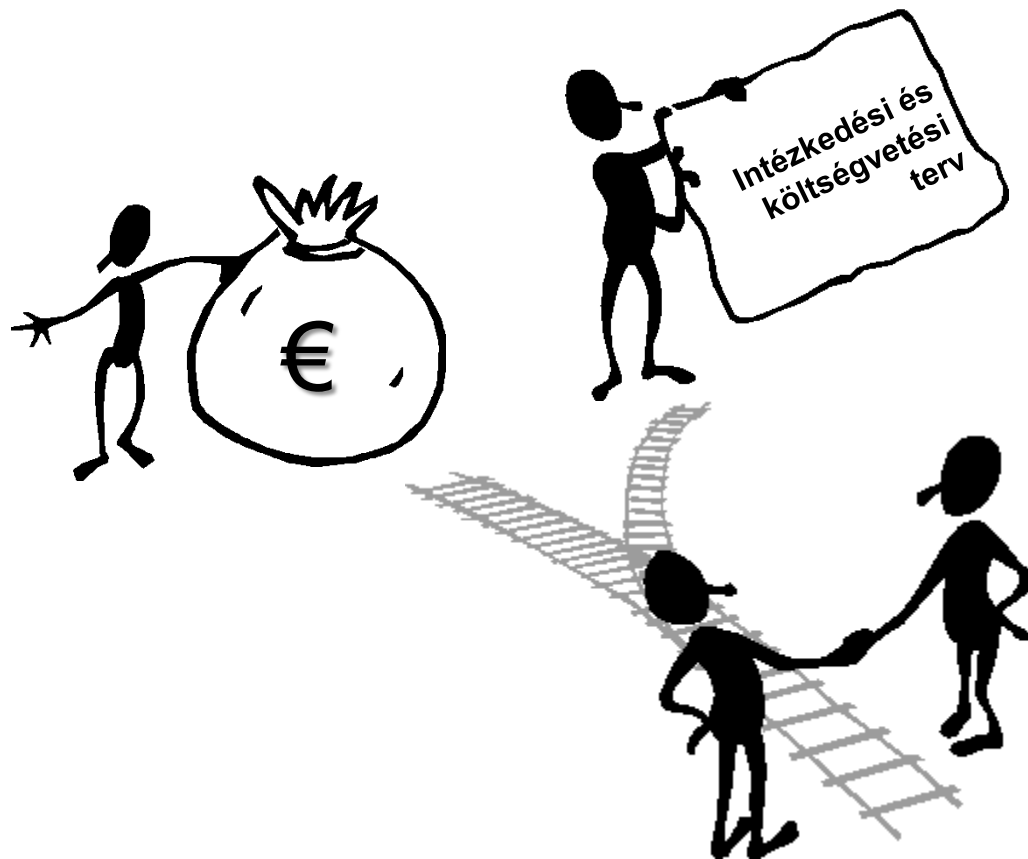
**Mérföldkő: nevesített
intézkedések**

III. szakasz: a terv kidolgozása

7. Felelősségi körök meghatározása, források hozzárendelése

III. szakasz: a terv kidolgozása

SUSTAINABLE
URBAN MOBILITY
PLANS

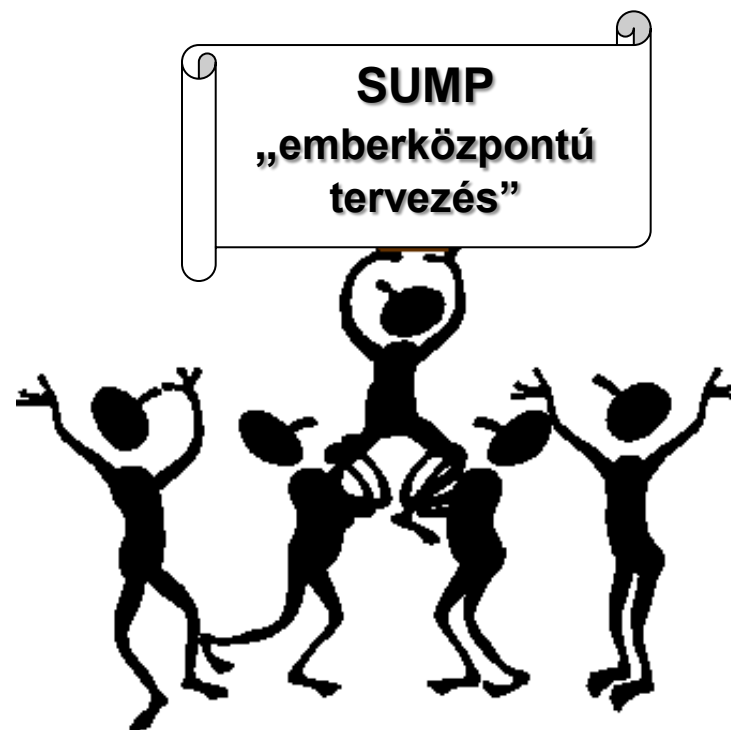
8. Monitoring és értékelési rendszer kidolgozása és beépítése a tervbe

III. szakasz: a terv kidolgozása

9. A fenntartható városi mobilitási terv jóváhagyása

Mérföldkő: jóváhagyott terv

IV. szakasz: a terv végrehajtása

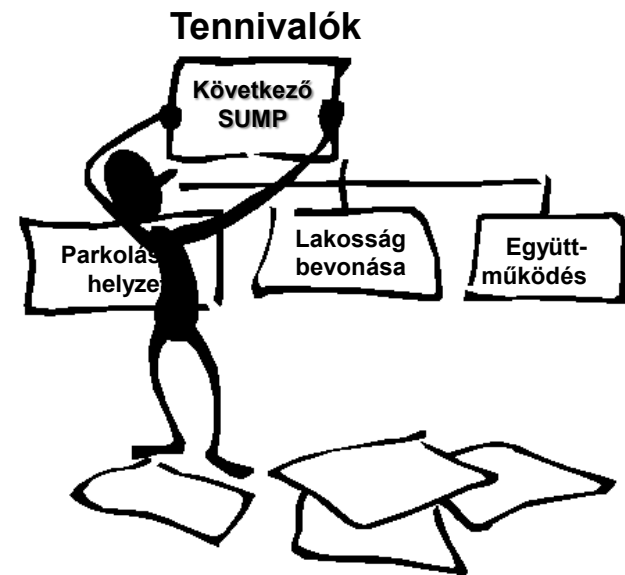
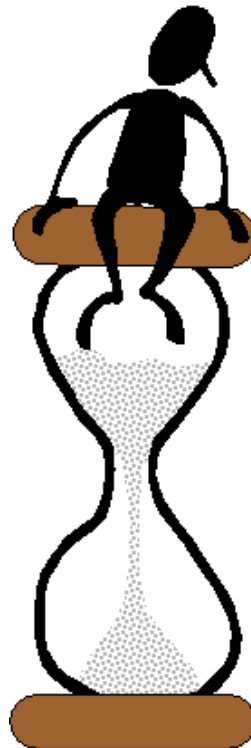
10. A végrehajtás során megfelelő irányítás és kommunikáció biztosítása

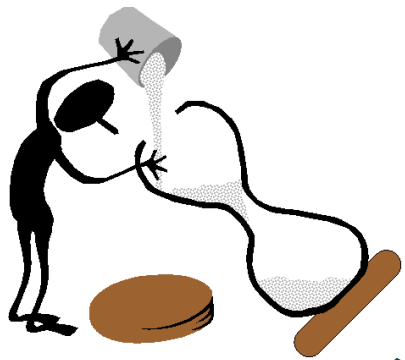

IV. szakasz: a terv végrehajtása

11. Visszacsatolás, tanulságok levonása

Mérföldkő: záró hatáselemzés elkészülte

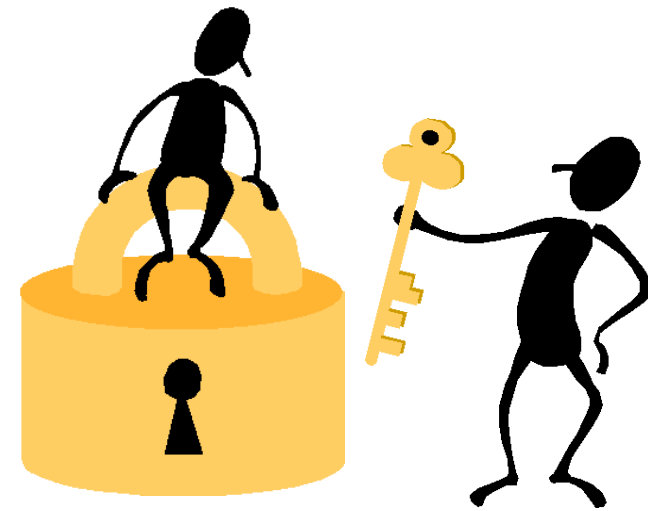
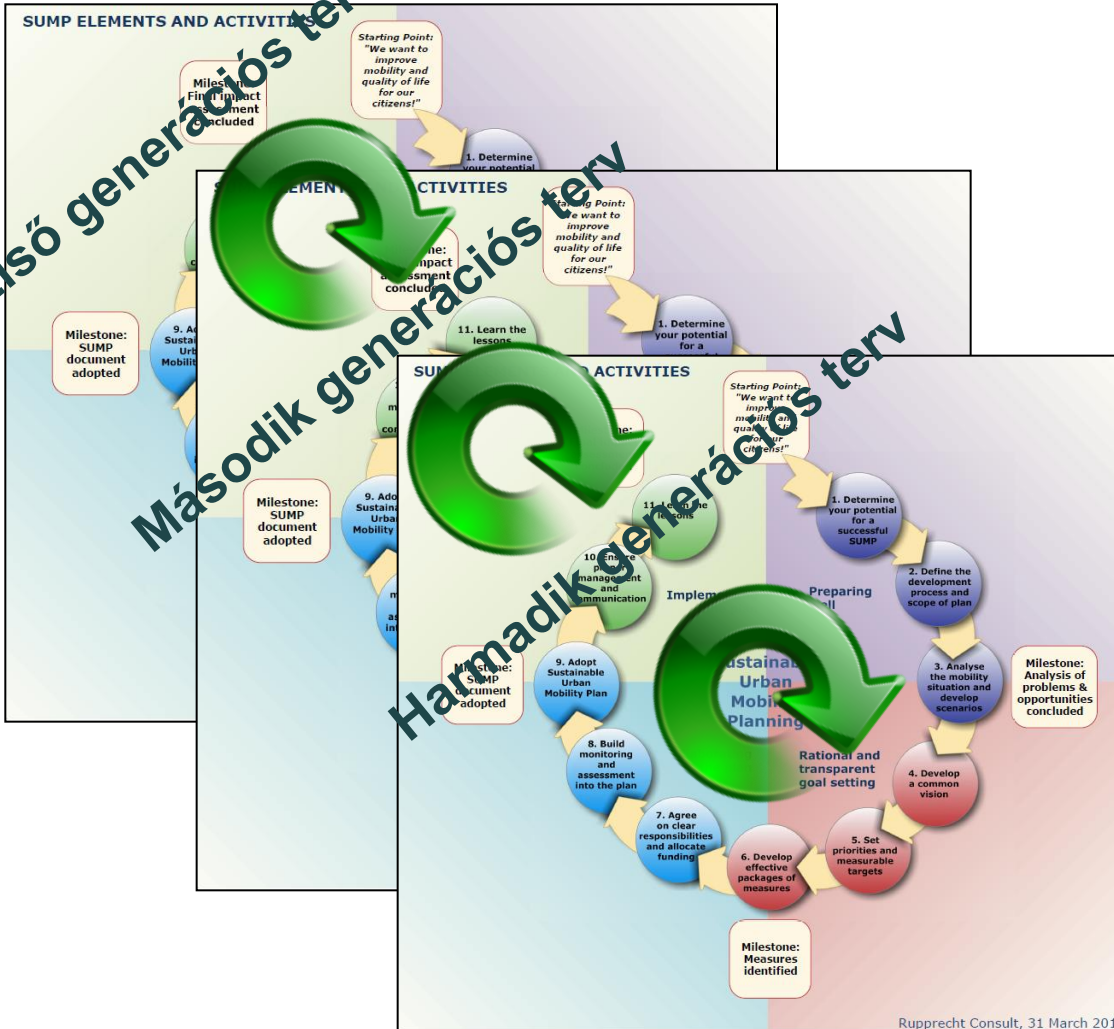
A fenntartható városi mobilitás-tervezés fejlődése minden új tervezési ciklussal

A város lehetőségeinek mind jobb kiaknázása

Első generációs terv

Második generációs terv

Harmadik generációs terv

SUSTAINABLE
URBAN MOBILITY
PLANS

A fenntartható városi mobilitás-tervezés alkalmazási lehetőségei

A fenntartható városi mobilitás-tervezés alkalmazási lehetőségei

- Nem csodaszer, **csak egy sorvezető**, hogy ne maradjanak ki fontos lépések, szempontok
- Nem új terv a meglévők mellé, hanem **meglévő tervek felülvizsgálatával, vagy azokat felváltva** (közlekedésfejlesztési koncepció, stratégia, rendszerfejlesztési terv)
- Nem nulláról átállva egy új módszertanra, hanem **a meglevő tervezési gyakorlat kiegészítésével, erősítésével** – lépésről lépésre

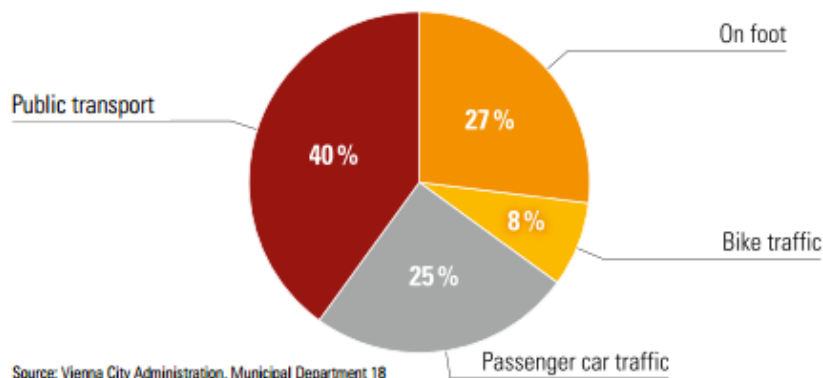

A fenntartható városi mobilitás-tervezés alkalmazási lehetőségei

- **Valós szándék a városvezetés részéről** – ennek hiányában a megvalósulás esetleges
- **Idő és forrás a megalapozásra** – a kiindulási helyzethez képest határozhatók meg a célok és mérhetők az eredmények
- **Világos jövőkép, egyértelmű prioritások** – nem lehet egyszerre minden irányba haladni
- **Indikátorok** – az eredményesség mérésére

Aimed-at transport mode choices of Vienna's population

A fenntartható városi mobilitás-tervezés alkalmazási lehetőségei

- **Indikátorok** – az eredményesség mérésére
- **A célokat szolgáló intézkedések** – a szűkös forrásokat a megfelelő helyre kell koncentrálni, nem lehet szétforgácsolni
- **Intézkedések alapos megszűrése** – nincs pénz mindenre ami hasznos vagy jó lenne, ki kell választani a leghatékonyabb intézkedéseket, amelyeknek a megvalósítása reális

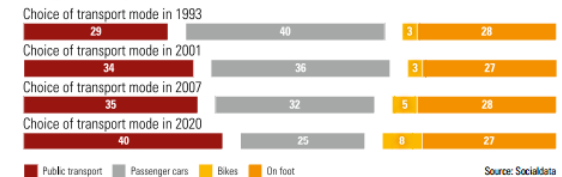

A fenntartható városi mobilitás-tervezés alkalmazási lehetőségei

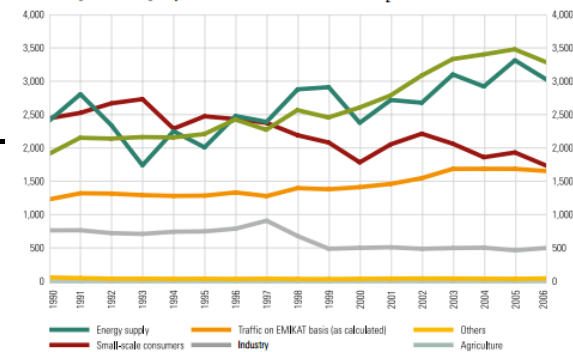

- **Végrehajtás** – folyamatosan szem előtt tartva a célokat
- **Monitoring** – az előrehaladás rendszeres mérése, értékelése a számszerűsített célokhoz képest
- **Visszacsatolás, rendszeres felülvizsgálat** – ha változtak a körülmények, ne eltérjünk a tervtől, hanem módosítsuk azt

Changes in transport mode choices

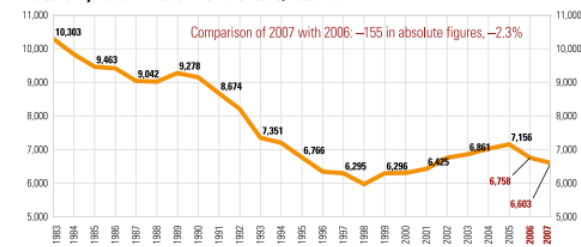

Development of CO₂ emissions according to causal groups in Vienna (shown in 1,000 t of CO₂)

Sources: Federal Environment Agency (2008): Air pollutant inventory (BIL) for the Federal Province of Vienna; Municipal Department 22 (2008): Emission inventory for Vienna (EMKAT), 2006 data status

Persons injured or killed on Vienna's roads, 1983–2007

Source: Vienna City Administration, Municipal Department 46, 2008

A fenntartható városi mobilitás-tervezés hasznai

- Jobb **életminőség**
- Színvonalasabb mobilitás, jobb **elérhetőség**
- **Környezeti és egészségügyi hatások**
- Szélesebb **társadalmi csoportok megszólítása**
- A városlakók és **érintettek által támogatott döntéshozatal**
- A **városról alkotott kép átalakulása**

→ **Főként közép- és hosszútávon láthatóvá váló eredmények**

SUSTAINABLE
URBAN MOBILITY
PLANS

Köszönöm a figyelmet!

Gertheis Antal
Városkutatás Kft.
gertheis@mri.hu

www.mobilityplans.eu